

Zbierka súdnych rozhodnutí

UZNESENIE SÚDNEHO DVORA (šiesta komora)

z 1. septembra 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 53 odsek 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora – Článok 267 ZFEÚ – Zástupca notára – Pojem ‚súdny orgán‘ – Kritériá – Neprípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania“

Vo veci C-387/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Zastepca notarialny w Krapkowicach (zástupca notára vykonávajúceho činnosť v obci Krapkowice, Poľsko) z 3. augusta 2020 a doručený Súdnemu dvoru 12. augusta 2020, ktorý súvisí s konaním začatým na návrh:

OKR,

SÚDNY DVOR (šiesta komora),

v zložení: predseda šiestej komory L. Bay Larsen, sudcovia C. Toader (spravodajkyňa) a N. Jääskinen,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vo veci sa rozhodne odôvodneným uznesením v súlade s článkom 53 odsekom 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora,

vymagal toto

Uznesenie

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 22 a 75 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107, ďalej len „nariadenie o dedičských veciach“).

* Jazyk konania: poľština.

- 2 Tento návrh bol podaný v rámci konania začatého na návrh OKR, ukrajinskej štátnej príslušníčky s bydliskom v Poľsku, ktorá je spoluvlastníčkou nehnuteľnosti určenej na bývanie nachádzajúcej sa na území tohto členského štátu, proti odmietnutiu Zastepca notarialny w Krapkowicach (zástupca notára vykonávajúceho činnosť v obci Krapkowice, Poľsko; ďalej len „zástupca notára“) spísať závet formou notárskej zápisnice obsahujúci doložku o voľbe ukrajinského práva ako rozhodného práva v dedičských veciach, o ktoré ide vo veci samej.

Právny rámec

Nariadenie o dedičských veciach

- 3 Článok 22 nariadenia o dedičských veciach, nazvaný „Voľba práva“, v odsekoch 1 a 2 stanovuje:
- „1. Osoba si môže za rozhodné právo, ktorým sa bude spravovať dedenie jej celého dedičstva, zvoliť právny poriadok štátu, ktorého je v čase voľby alebo úmrtia štátnym príslušníkom.
- Osoba so štátnou príslušnosťou viacerých štátov si môže zvoliť právny poriadok ktoréhokoľvek zo štátov, ktorých je v čase voľby alebo v čase úmrtia štátnym príslušníkom.
2. Voľba sa urobí výslovne vo vyhlásení vo forme právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti alebo vyplýva z ustanovení tohto právneho úkonu.“
- 4 Článok 75 tohto nariadenia, nazvaný „Vzťah k existujúcim medzinárodným dohovorom“, v odseku 1 stanovuje, že „týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnou stranou je v čase prijatia tohto nariadenia jeden alebo viacero členských štátov a ktoré sa týkajú otázok upravených v tomto nariadení“.

Poľské právo

- 5 Článok 81 ustawa Prawo o notariacie (zákon o notárskom poriadku) zo 14. februára 1991 (Dz. U. č. 22, položka 91), v znení uplatniteľnom na konanie vo veci samej (ďalej len „notársky poriadok“), stanovuje, že „notár je povinný odmietnuť vykonanie notárskeho úkonu, ktorý je v rozpore s právnymi predpismi“.
- 6 Článok 82 tohto poriadku stanovuje:
- „Osoba, ktorej bolo odmietnuté vykonanie notárskeho úkonu, je poučená o práve podať proti tomuto odmietnutiu opravný prostriedok a o podmienkach jeho výkonu. Táto osoba môže v lehote jedného týždňa odo dňa odmietnutia vykonania notárskeho úkonu písomne požiadať o vyhotovenie odôvodnenia odmietnutia a jeho doručenie. Notár vyhotoví odôvodnenie do jedného týždňa odo dňa doručenia žiadosti.“
- 7 Podľa článku 83 uvedeného poriadku:
- „1. Každá dotknutá osoba môže v lehote jedného týždňa od dátumu oznámenia odôvodnenia odmietnutia alebo v prípade, že oň nepožiadala v lehote stanovenej na oznámenie odôvodnenia odmietnutia, odo dňa, kedy jej bolo odmietnutie oznámené, podať proti odmietnutiu vykonať notársky úkon opravný prostriedok na Sąd Okręgowy [(Krajský súd, Poľsko)], ktorý je miestne

príslušný podľa sídla notárskeho úradu, ktorý odmietol vykonať notársky úkon. Opravný prostriedok sa podáva prostredníctvom tohto notára.

1a) Notár uvedený v § 1 je povinný rozhodnúť o opravnom prostriedku v lehote jedného týždňa a okrem opravného prostriedku je povinný predložiť súdu svoje stanovisko, ako aj doručiť toto stanovisko dotknutej osobe okrem prípadu, ak už vyhotovil odôvodnenie odmietnutia a doručil ho tejto osobe.

1b) Súd preskúma opravný prostriedok na zasadnutí, pričom náležitým spôsobom uplatní ustanovenia Kodeks postępowania cywilnego (Občiansky súdny poriadok) týkajúce sa nesporných konaní.

2. Notár môže vykonať notársky úkon, ak považuje opravný prostriedok za dôvodný, v tomto prípade nepodnikne v súvislosti s opravným prostriedkom žiadne ďalšie kroky.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 8 OKR požiadala zástupcu notára, aby spísal závet formou notárskej zápisnice obsahujúci doložku o volbe ukrajinského práva ako rozhodného práva v dedičských veciach, o ktoré ide vo veci samej.
- 9 Dotknutý zástupca notára odmietol spísanie takejto zápisnice na základe článkov 22 a 75 nariadenia o dedičských veciach, ako aj na základe umova bilateralna o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych (bilaterálna zmluva medzi Poľskom a Ukrajinou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych a trestných veciach) z 24. mája 1993.
- 10 OKR proti odmietnutiu spísať požadovanú zápisnicu podala prostredníctvom zástupcu notára opravný prostriedok na Sąd Okręgowy w Opolu (Krajský súd Opole, Poľsko) v súlade s článkom 83 § 1 notárskeho poriadku.
- 11 V rámci tohto konania zástupca notára tvrdí, že v prvom stupni má preskúmať svoje zamietavé rozhodnutie, v ktorom sa domnieval, že požadovaný úkon je v rozpore s právnymi predpismi. Uvádza však, že toto preskúmanie nemôže účinne zabezpečiť, ak vo veci, ktorej hlavným predmetom je výklad práva Únie, ako v prejednávanej veci, nemôže sám podať na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 12 V súvislosti s jeho kvalifikáciou zástupcu notára ako „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ v podstate uvádza, že vo vzťahu k stranám, ktoré ho žiadajú o vykonanie notárskeho úkonu, je nestranným a nezávislým orgánom, že právna ochrana, ktorú poskytuje, má záväznú povahu a že preskúmanie, ktoré vykonáva v súvislosti so svojím odmietnutím vykonať notársky úkon, má tiež trvalú povahu.
- 13 Za týchto podmienok zástupca notára rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 22 nariadenia [o dedičských veciach] vykladať v tom zmysle, že osobou oprávnenou zvoliť si právo štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, ako právo, ktorým sa bude spravovať dedenie jej celého dedičstva, je aj osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu Európskej únie?

2. Má sa článok 75 v spojení s článkom 22 nariadenia [o dedičských veciach] vykladať v tom zmysle, že v prípade, keď bilaterálna zmluva uzatvorená medzi členským štátom a tretím štátom neupravuje voľbu práva v dedičskej veci, ale stanovuje rozhodné právo v dedičskej veci, štátny príslušník takéhoto tretieho štátu, ktorý býva v členskom štáte viazanom touto bilaterálnou zmluvou, si môže zvoliť právo?

Sporné je predovšetkým,

- či bilaterálna zmluva s tretím štátom musí výslovne vylučovať uskutočnenie voľby určitého práva, a nie iba upravovať dedičský štatút pomocou objektívnych hraničných ukazovateľov, aby bolo možné konštatovať, že jej ustanovenia majú prednosť pred článkom 22 nariadenia [o dedičských veciach]?
- či sloboda voľby dedičského práva a jednotnosť rozhodného práva prostredníctvom voľby práva – prinajmenšom v rozsahu stanovenom normotvorcom Únie v článku 22 nariadenia [o dedičských veciach] – patrí k zásadám tvoriacim základ súdnej spolupráce v občianskych a obchodných veciach v rámci Európskej únie, ktoré nemôžu byť porušené ani v prípade uplatňovania bilaterálnych zmlúv s tretími štátmi, ktoré majú prednosť pred nariadením [o dedičských veciach]?”

Konanie na Súdnom dvore

- 14 Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 2. októbra 2020, ktoré bolo prijaté na základe stanoviska generálneho advokáta a sudcu spravodajcu, bola zástupcovi notára zaslaná žiadosť o informácie. Touto žiadosťou bol zástupca notára vyzvaný, aby spresnil niektoré skutočnosti týkajúce sa jeho funkcií v rámci konania vo veci samej s cieľom zistiť, či má v prejednávanej veci postavenie „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ.
- 15 Zástupca notára vo svojej odpovedi zo 16. októbra 2020 uvádza, že pokiaľ ide o jeho postavenie ako tretej osoby pred Sąd okręgowy (Krajský súd), strany nemajú v rámci uvedeného konania postavenie „navrhovateľa“ a „odporcu“, ale len postavenie „účastníkov konania“. Pokiaľ ide o uznanie alebo neuznanie toho, že notár má postavenie „účastníka konania“, prax sa líši tak v závislosti od jednotlivých krajských súdov, ako aj v závislosti od rôznych rozhodovacích zložení toho istého oddelenia v rámci týchto súdov. V každom prípade zástupca notára tvrdí, že aj keď súd prizná notárovi postavenie „účastníka konania“, plní táto osoba vykonávajúca povolanie notára tiež úlohu, ktorá vyplýva z jej postavenia ako osoby vykonávajúcej „povolanie založené na verejnej dôvere“ a musí konať vo verejnom záujme a byť nezávislá a nestranná.
- 16 Pokiaľ ide o vnútorný aspekt jeho nezávislosti a jeho postavenie „tretej osoby“ vo vzťahu k orgánu, ktorý prijíma rozhodnutie, proti ktorému je možné podať opravný prostriedok, zástupca notára sa opiera o rozsudok z 21. januára 2020, Banco de Santander (C-274/14, EU:C:2020:17, bod 61), a o rozsudok zo 16. septembra 2020, Anesco a i. (C-462/19, EU:C:2020:715, bod 40), a uvádza, že v žiadnej fáze výkonu preventívnej spravodlivosti nerozhoduje o veci, v ktorej by bol účastníkom konania, a že v žiadnej fáze konania nemá vlastný záujem na rozhodnutí v tejto veci, pričom porušenie povinnosti nestrannosti predstavuje závažný disciplinárny priestupok. Ide totiž o dodatočné konania na ochranu právneho štátu, ktoré nestavajú orgán, ktorému bola vec zverená, na rovnakú úroveň s účastníkmi konania.

- 17 Okrem toho zástupca notára tvrdí, že napriek tomu, že na spísanie notárskej zápisnice platí pre účastníkov dedičského konania zásada slobodnej voľby notára, opravný prostriedok proti prípadnému odmietnutiu notára spísať požadovanú zápisnicu sa musí nevyhnutne podať u toho istého notára, ktorý je autorom tohto odmietnutia a ktorý je povinný prijať opatrenia stanovené v článku 83 § 1a a § 2 notárskeho poriadku.

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 18 Podľa článku 53 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak Súdny dvor zjavne nie je príslušný rozhodnúť o veci alebo ak sú návrh alebo žaloba zjavne neprípustné, Súdny dvor po vypočutí generálneho advokáta môže kedykoľvek rozhodnúť odôvodneným uznesením bez ďalšieho konania.
- 19 Toto ustanovenie treba uplatniť v prejednávanej veci.
- 20 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je konanie, ktoré upravuje článok 267 ZFEÚ, nástrojom spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého Súdny dvor poskytuje týmto súdom výklad práva Únie potrebný na vyriešenie sporu, ktorý prejednávajú (uznesenie z 25. apríla 2018, *Secretaria Regional de Saúde dos Açores*, C-102/17, EU:C:2018:294, bod 23 a citovaná judikatúra).
- 21 Z toho vyplýva, že na to, aby sa vnútroštátny orgán mohol obrátiť na Súdny dvor v rámci prejudiciálneho konania, musí byť možné kvalifikovať ho ako „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, čo musí overiť Súdny dvor.
- 22 Na účely posúdenia toho, či má vnútroštátny orgán povahu „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, čo je otázka, ktorá spadá výlučne do práva Únie, berie Súdny dvor do úvahy ako celok všetky také skutočnosti, akými sú právny základ orgánu, jeho pôsobenie, záväzný charakter jeho právnych aktov, kontradiktórna povaha konania, uplatnenie právnych predpisov orgánom, ako aj jeho nezávislosť (rozsudok zo 16. februára 2017, *Margarit Panicello*, C-503/15, EU:C:2017:126, bod 27 a citovaná judikatúra).
- 23 Okrem toho na preukázanie toho, či sa má dotknutý vnútroštátny orgán považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, treba skúmať, aká je konkrétna povaha funkcií, ktoré vykonáva v osobitnom normatívnom kontexte, v ktorom žiada Súdny dvor o rozhodnutie, aby sa overilo, či je pred takýmto orgánom vedené konanie a či má tento orgán rozhodnúť v rámci konania, ktoré má viesť k rozhodnutiu súdnej povahy (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. februára 2017, *Margarit Panicello*, C-503/15, EU:C:2017:126, bod 28 a citovanú judikatúru).
- 24 Ak totiž nemá vnútroštátny orgán o spore rozhodnúť, aj keď spĺňa ostatné podmienky stanovené v judikatúre Súdneho dvora, nemožno ho považovať za orgán vykonávajúci súdnu funkciu (rozsudok zo 14. júna 2001, *Salzmann*, C-178/99, EU:C:2001:331, bod 15, a uznesenie z 24. marca 2011, *Bengtsson*, C-344/09, EU:C:2011:174, bod 19 a citovaná judikatúra).
- 25 V prejednávanej veci zo všetkých skutočností obsiahnutých v spise však vyplýva, že zástupca notára nemá rozhodnúť o spore a nemá vydať rozhodnutie súdnej povahy, takže nevykonáva súdne funkcie.

- 26 Podľa článku 81 notárskeho poriadku je totiž notár povinný posúdiť zákonnosť notárskej zápisnice, o spísanie ktorej bol požiadaný, a pokiaľ sa domnieva, že táto zápisnica nie je v súlade so zákonom, odmietne jej spísanie. Podľa § 1 článku 83 možno podať proti tomuto odmietnutiu opravný prostriedok na všeobecný súd prostredníctvom notára, ktorý prijal zamietavé rozhodnutie. V tejto prvej fáze konania má notár právomoc preskúmať svoje vlastné zamietavé rozhodnutie.
- 27 Ako vyplýva z článku 83 § 1a a 2 notárskeho poriadku a ako potvrdila poľská vláda vo svojich písomných pripomienkach, notár v rámci konania vedeného proti jeho odmietnutiu spísať požadovanú zápisnicu buď notársku zápisnicu spíše a opraví svoje zamietavé rozhodnutie, ak považuje sťažnosť za opodstatnenú, alebo zotrvá na svojom stanovisku a postúpi vec na Sąd okręgowy (Krajský súd), aby rozhodol o opravnom prostriedku, pričom mu predloží svoje stanovisko.
- 28 Tento notár preto v prípade, ak potvrdí svoje zamietavé rozhodnutie, ani v prípade, ak považuje sťažnosť za opodstatnenú, neprijíma žiadne rozhodnutie súdnej povahy.
- 29 Ako uviedla Európska komisia vo svojich písomných pripomienkach, možnosť opravy zamietavého rozhodnutia nemá znaky konania, ktorého cieľom je prijať rozhodnutie súdnej povahy. Notár totiž v rámci posúdenia opísaného v bodoch 26 a 27 vyššie preskúmava svoje vlastné rozhodnutie, pokiaľ ide o zákonnosť notárskej zápisnice, ktorú požadoval sťažovateľ, ktorý podal opravný prostriedok na všeobecný súd s prihliadnutím na tvrdenia, ktoré tento sťažovateľ predložil po uvedenom zamietavom rozhodnutí.
- 30 Konštatovanie, že notár v Poľsku nevykonáva súdne funkcie, nie je spochybnené skutočnosťou, že podľa poľského procesného práva má tento notár postavenie „prvostupňového“ orgánu. Ako bolo totiž pripomenuté v bode 22 vyššie, otázka, či má vnútroštátny orgán povahu „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, spadá výlučne do práva Únie bez toho, aby sa v tejto súvislosti prihliadalo na vnútroštátne kvalifikácie. Zo spisu navyše vyplýva, že v prípade, ak notár preskúmava svoje zamietavé rozhodnutie o spísaní notárskej zápisnice, nerozhoduje o spore, ale má znovu overiť súlad žiadosti o spísanie takejto zápisnice s podmienkami stanovenými v právnych predpisoch, ktoré sa týkajú spísania požadovanej notárskej zápisnice. Toto medziinštančné konanie má povahu konania o správnej sťažnosti, v rámci ktorého má notár prehodnotiť svoje vlastné rozhodnutie a prípadne spísať požadovanú notársku zápisnicu predtým, ako bude vec predložená súdu.
- 31 Toto konštatovanie nie je spochybnené ani skutočnosťou, že nariadenie o dedičských veciach vo svojom článku 3 odseku 2 spresňuje, že pojem „súd“ v zmysle tohto nariadenia zahŕňa nielen justičné orgány, ale aj akýkoľvek iný orgán, ktorý má právomoc v dedičských veciach, vykonáva funkcie justičného orgánu a spĺňa podmienky stanovené v tom istom ustanovení [rozsudok zo 16. júla 2020, E. E. (Súdna právomoc a rozhodné právo pre dedenia), C-80/19, EU:C:2020:569, bod 50 a citovaná judikatúra], keďže pojem takto definovaný v článku 3 odseku 2 uvedeného nariadenia má širší význam ako ten istý pojem uvedený v článku 267 ZFEÚ.
- 32 Okrem toho notár nemá pri výkone uvedeného preskúmania svojho zamietavého rozhodnutia postavenie „tretej osoby“ vo vzťahu k orgánu, ktorý prijal rozhodnutie, proti ktorému bol podaný opravný prostriedok, čo je určujúce na to, aby mohol byť dotknutý orgán v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora považovaný za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ (rozsudky z 21. januára 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, bod 62 a citovaná judikatúra, a zo 16. septembra 2020, Anesco a i., C-462/19, EU:C:2020:715, bod 37 a citovaná judikatúra).

Tomuto výkladu neodporuje skutočnosť, že podľa zástupcu notára, aj keď súd, na ktorý bol podaný návrh, prizná notárovi postavenie „účastníka konania“, plní úlohu, ktorá vyplýva z jeho postavenia osoby vykonávajúcej povolanie založené na verejnej dôvere, takže musí konať vo verejnom záujme.

- 33 Navyše, pokiaľ ide o tvrdenie zástupcu notára týkajúceho sa skutočnosti, že notár môže účinne zabezpečiť plnenie úlohy vykonať preskúmanie, ktorá mu bola zverená len vtedy, ak môže vo veci, ktorej hlavným predmetom je uplatnenie práva Únie, položiť prejudiciálnu otázku, z ustálenej judikatúry vyplýva, že existencia opravných prostriedkov proti rozhodnutiam umožňuje v každom prípade zaručiť účinnosť mechanizmu návrhu na začatie prejudiciálneho konania stanoveného v článku 267 ZFEÚ a jednotnosť výkladu práva Únie, ktoré má toto ustanovenie Zmluvy zaručiť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. januára 2013, Belov, C-394/11, EU:C:2013:48, bod 52).
- 34 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy nemožno zástupcu notára na účely tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ.
- 35 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal zástupca notára, treba zamietnuť ako zjavne neprípustný.

O trovách

- 36 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym orgánom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny orgán.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (šiesta komora) nariadil:

Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Zastępca notarialny w Krapkowicach (zástupca notára vykonávajúceho činnosť v obci Krapkowice, Poľsko), je zjavne neprípustný.

Podpisy